



# BEVEZETŐ IDÉZETEK



Újamból szopott dolgokat nem írok; Isten könyvéből, az anyaszentegyház doktorinak írásaiból vettem tanításimat; lopva semmit sem vettem; mert „valaki írásában valami jót találok enyim.” Seneca



Nincs oly rossz kert, melyben valami hasznos fű nem volna; nincs oly rossz könyv, melyben semmi jó nem taláztatnék; azért a tövis közül kiszaggatjuk a rózsát; a sárból kimossuk az aranyat: ami jót a pogányok írásaiban találunk, épületünkre fordítjuk... szabad volt Salamonnak a pogány Hirámtól fákat venni, melyekből templomot épített Istennek: minél szabadabb Isten tisztességére és erkölcsünk jobbítására fordítani, ha mi jót találunk a hamisság között? A királyoknak nincs méltóságuk ellen, hogy a jobbágyok, a szakácsok, és lovászok szolgálatját veszik és szükségüket ezek által véghez viszik: tehát az anyaszentegyház tudománya sem homályosodik azzal, hogy a pogányok bölcsessége szolgál neki ... És ha Dávid, kivéven a bálvány fejéből az aranykoronát, abból csináltatott királyi koronát: miért ne élhetnénk mi is a pogányoktól vett szép tanulságokkal erkölcsünk ékesítésére?



Új találmányokat és magam fejéből koholt dolgokat tőlem senki ne várjon; mert tudom, hogy a pókháló nem jobb a lépés-méznél, noha a pók beléből szövi légy-fogó hálóját, a méh pedig virágokról szedegeti mézét. Azért igyekeztem azon, hogy a régiek nyomából ki ne lépjek, hanem az ő feyverháh-

zokból vegyek diadalmas kardokat, melyekkel a régi tévelygések nyaka szakasztatott. Azoknak való az újság, kik vagy elmefutatásért, vagy a bölcsességben való élességnek must-rálásáért írogatnak; de az igazságszeretők, noha az írás módjában és formájában vagy a bizonyságok állatásában [állításában] és világosabb magyarázatában, vagy erősebb vastagításában újítást tehetnek; de új tudományt nem hirdethetnek, hanem arra kötelesek, hogy a régi igazságot újonnan rágják az emberek fülébe.



Tudom, hogy az igazmondás gyűlölséget szerez azoknál, kikben a vadhús nyughatatlankodik; de az Isten dolgában senkinek nem kedveskedhetünk; könnyebb is írásunkért emberek haragját viselnünk, hogy sem hallgatásunkért lelkiismeretünk vádolását érezzünk.



Én, amit írtam, lelki haszonért, nem fülgyönyörködtetésért írtam; annak okáért sem ékesen szólásra, sem egyéb Czifrára nem szaggattam [törekedtem]; hanem amit üdvössésnek ítélttem, együgyű szókkal gyakran előhoztam, noha távoztattam vékony tehetségem szerint, hogy unalmat ne szerezzek az olvasónak.



Ha az igazságot vagy homályosabban, vagy gyengébben erősítem, hogy sem a dolognak érdeme kívánná; ha tűhegygel nem illetem mindenütt a tárgyat: senki ebből meg ne jegyezze az igaz tudományt; mivel nem ennek erőtlenségéből, hanem az én késedelmességemből és vékony értékemből esik fogyatkozás.